

Arkadiusz Babczuk

Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

ZADŁUŻENIE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W WOJEWÓDZKICH FUNDUSZACH OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ NA PRZYKŁADZIE WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

1. Wstęp

W celu realizacji swoich zadań jednostki samorządu terytorialnego mogą, a nawet powinny korzystać z kredytu komunalnego. Do podstawowych kanałów jego pozyskiwania należą emisja obligacji komunalnych i zaciąganie kredytów oraz pożyczek komercyjnych lub preferencyjnych. Preferencyjne formy zwrotnego finansowania są udostępniane przez różnego rodzaju podmioty publiczne, takie jak Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych utworzony w Banku Gospodarstwa Krajowego, Ekofundusz, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Celem niniejszego opracowania jest określenie znaczenia zobowiązań wobec wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w strukturze długu poszczególnych typów jednostek samorządu terytorialnego województwa łódzkiego w latach 1999-2004. Artykuł ten jest jednym z opracowań prezentujących wyniki badań ankietowych poświęconych roli funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zarządzaniu długiem samorządowym przeprowadzonych w 2005 r.

2. Ewolucja zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego w Polsce w latach 1999-2004

W latach 1999-2004 zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego wzrosło z 6 187,2 mln zł do 19 104,7 mln zł. Konsekwencją tak istotnego zwiększenia wartości długu tych jednostek jest wzrost relacji ich zadłużenia do dochodów ogółem. Zwiększyła się ona w latach 1999-2003 z 9,54% do 21,83%. Dopiero w 2004 r. dynamika dochodów samorządowych była wyższa od dynamiki zadłużenia, w efekcie czego przedmiotowa relacja spadła do poziomu 20,88%. Najwyższym stosunkiem zadłużenia do dochodów ogółem cechuje się obecnie miasto stołeczne Warszawa – 36,70%. Na drugim miejscu pod tym względem plasują się miasta na prawach powiatów, dla których relacja ta wynosi 28,39%. Zadłużenie gmin stanowi 18,74% ich dochodów. Największy wzrost obciążenia długiem odnotowano w analizowanym okresie w przypadku powiatów (z 0,56% na koniec 1999 r. do 11,87% na koniec 2004 r.) oraz województw (z 0,71% na koniec 1999 r. do 8,05% na koniec 2004 r.).

Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego ma też swój aspekt przestrzenny. Do najbardziej zadłużonych w stosunku do dochodów ogółem, według stanu na koniec 2004 r., należą samorządy z obszaru województwa małopolskiego (27,1%), dolnośląskiego (26,8%), mazowieckiego (23,7%), pomorskiego (22,7%) oraz kujawsko-pomorskiego (22,6%), łódzkiego (22,3%). Najmniej obciążone długiem są natomiast jednostki samorządu terytorialnego z obszaru województwa opolskiego (9,6%) oraz świętokrzyskiego (11,8%).

W strukturze łącznego zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego dominują pożyczki i kredyty – ich udział spadł jedynie nieznacznie z ok. 82,1% na koniec 1999 r. do 81,6% na koniec 2004 r. Są one w przytłaczającej większości zaciągane na rynku krajowym. Na koniec 1999 r. pożyczki i kredyty zagraniczne stanowiły zaledwie 1,5% kredytów i pożyczek ogółem. Pięć lat później ich udział wzrósł do 9,0%.

Drugą pod względem znaczenia grupą instrumentów, w których wyrażony jest dług jednostek samorządu terytorialnego, są papiery wartościowe. Na koniec 1999 r. stanowiły one ok. 11,3% długu jednostek samorządu terytorialnego. Pięć lata później udział ten wzrósł do 16,4%. Przytłaczającą część z nich stanowią instrumenty wyemitowane na rynku krajowym. Z końcem 1999 r. zadłużenie z tytułu obligacji wyemitowanych na rynkach zagranicznych stanowiło 19,8% zadłużenia z tytułu papierów wartościowych wyemitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Na koniec 2004 r. udział ten spadł do zaledwie 4,4%.

Zadłużenie krajowe jednostek samorządu terytorialnego obejmuje także przyjęte depozyty oraz zobowiązania wymagalne. Począwszy od 2001 r. ich znaczenie systematycznie maleje i obecnie nie odgrywają one istotnej roli w strukturze zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego.

Zauważalne są określone preferencje w zakresie korzystania z różnych instrumentów zaciągania długu przez poszczególne typy jednostek samorządu terytorialnego. Miasta na prawach powiatu najaktywniej wykorzystują emisje papierów wartościowych. Na koniec 2004 r. przypadało na te instrumenty 26,9% długu tych jednostek. Emisje obligacji odgrywają także ważną rolę w strukturze zadłużenia województw (21,4%), gmin miejskich (20,2%) oraz powiatów (20,0%). W niewielkiej skali wykorzystywały emisje papierów wartościowych w zarządzaniu swoim zadłużeniem gminy wiejskie (2,2%) oraz miejsko-wiejskie (10,0%), a także miasto stołeczne Warszawa (1,0%). W przypadku gmin wiejskich oraz miejsko-wiejskich podstawową barierą są niewielkie rozmiary potrzeb pożyczkodawcy czyniące emisję obligacji nieopłacalną.

Trudności nastręcza precyzyjne określenie podmiotowej struktury zadłużenia pożyczkodawcy samorządu terytorialnego, zwłaszcza w odniesieniu do kategorii „kredyty i pożyczki”. Kredyty mogły być bowiem udzielane na zasadach w pełni komercyjnych bądź przy wsparciu instytucji pożyczkodawcy, głównie funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W charakterze pożyczkodawców mogły zaś występować Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz inne instytucje publiczne bądź prywatne.

3. Wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej – zadania i formy ich realizacji

Wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej są wojewódzkimi funduszami celowymi powołanymi do finansowego wspierania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju. Ich przychodami są wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i kar, wpływy wynikające z działalności pożyczkowej funduszy, wpływy wynikające z prowadzonych przez fundusze operacji kapitałowych.

Pod rządami ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska [5] fundusze otrzymywały 28,8% wpływów z tytułu opłat i kar za składowanie i magazynowanie odpadów, 50,4% wpływów z tytułu innych opłat i kar (z wyjątkiem opłat i kar za usuwanie drzew i krzewów, opłat i kar za zasolenie wód powierzchniowych przez kopalnie węgla kamiennego oraz opłat i kar z tytułu emisji tlenków azotu do powietrza), 100% wpłat wyrównawczych dokonywanych przez gminne oraz powiatowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, których przychody były większe niż 15-krotność średniej krajowej przychodów z roku poprzedniego przypadających na jednego mieszkańca. Począwszy od 1 października 2001 r., kiedy to weszła w życie ustawa z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska [6] fundusze uzyskiwały 26% wpływów z tytułu opłat i kar za składowanie i magazynowanie odpadów, 65% wpływów z tytułu innych opłat i kar (z wyjątkiem opłat i kar za usuwanie drzew i krzewów), 100% wpłat wyrównaw-

czych dokonywanych przez gminne oraz powiatowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, których przychody są większe niż 10-krotność średniej krajowej przychodów z roku poprzedniego przypadających na jednego mieszkańca¹.

Środki wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej przeznacza się na:

1) edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,

2) wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,

3) realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,

4) urządzenie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,

5) realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami,

6) wspieranie działań przeciwdziałających zanieczyszczeniom,

7) profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,

8) działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,

9) działania na rzecz ochrony przyrody oraz zadania związane ze zwiększaniem lesistości kraju,

10) działania polegające na zapobieganiu poważnym awariom i likwidacji ich skutków,

11) badania, upowszechnianie ich wyników, a także postępu technicznego w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej,

12) opracowywanie i wdrażanie nowych technik i technologii, w szczególności dotyczących ograniczania emisji i zużycia wody, a także efektywnego wykorzystywania paliw,

13) wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,

14) wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc we wprowadzaniu bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,

15) wspieranie ekologicznych form transportu,

16) realizację przedsięwzięć związanych z ochroną powierzchni ziemi,

17) zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska, w przypadku gdy nie można ustalić podmiotu za nie odpowiedzialnego,

¹Wojewódzki inspektor ochrony środowiska przed przekazaniem wpływów z kar na rachunki wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej pomniejsza je o 20%, a kwotę uzyskaną z tytułu tego pomniejszenia przekazuje Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska z przeznaczeniem na usprawnienie funkcjonowania Inspekcji Ochrony Środowiska i na premie dla jej pracowników.

18) system kontroli wnoszenia przewidzianych ustawą opłat za korzystanie ze środowiska, a w szczególności tworzenie baz danych podmiotów korzystających ze środowiska obowiązanych do ponoszenia opłat,

19) opracowywanie planów służących gospodarowaniu zasobami wodnymi oraz utworzenie katastru wodnego,

20) inne zadania służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, ustalone w planach działalności wojewódzkich funduszy, w tym na realizację programów ochrony środowiska.

Pierwszych 12 spośród powyższych działań było przedmiotem zainteresowania wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej również pod rządami poprzedniej ustawy. Kolejne zostały wprowadzone ustawą z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska [6].

Realizacja zadań funduszy odbywa się przez udzielanie oprocentowanych pożyczek (które mogą być częściowo umarzane, pod warunkiem terminowego wykonania zadań i osiągnięcia planowanych efektów ekologicznych), dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek, przyznawanie dotacji, wnoszenie udziałów do spółek działających w kraju, nabywanie obligacji, akcji i udziałów spółek działających w kraju, nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, nie związaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej. Należy zauważyć, że poszczególne wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej samodzielnie określają szczegółowe warunki udzielania, preferencyjnego oprocentowania oraz częściowego umarzania pożyczek.

Organami wojewódzkiego funduszu ochrony środowisk i gospodarki wodnej są rada nadzorcza oraz zarząd. Organem nadzoru nad działalnością jego działalnością jest wojewoda.

4. Analiza zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego województwa łódzkiego w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi traktuje jednostki samorządu terytorialnego jako swego głównego beneficjenta. Udział wsparcia przeznaczanego dla tych podmiotów w łącznej puli środków funduszu przeznaczonych na wspieranie działań proekologicznych wzrósł w latach 2002-2004 z 58,37 do 73,33%. Jest on nieco wyższy niż średnia dla wszystkich funduszy, która wzrosła w analizowanym okresie z 55,42 do 71,08%.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi cechuje zbliżona do średniej w kraju skłonność do wspierania zadań proekologicznych z wykorzystaniem narzędzi finansowania zwrotnego. Ich udział w całości finansowania przedsięwzięć proekologicznych wzrósł w latach 2002-2004 z 57,46 do

68,65%. Jednocześnie trzeba podkreślić, że w przypadku jednostek samorządu terytorialnego fundusz częściej niż w odniesieniu do innych podmiotów decyduje o udzieleniu wsparcia w formie pożyczki lub dopłaty do oprocentowania kredytu. Udział tego typu wsparcia w łącznym wsparciu działań proekologicznych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego wzrósł w latach 2002-2004 z 63,45 do 76,60%. Nie odbiegało to istotnie od tendencji ogólnopolskich.

W tym miejscu należy podkreślić, że w ogólnodostępnej sprawozdawczości kwoty finansowania zwrotnego są wykazywane według wartości umów podpisanych w danym roku. W dalszej części niniejszego opracowania analizie zostaną poddane dane opracowane w ujęciu kasowym, czyli dotyczące wyłącznie środków efektywnie przekazanych beneficjentom.

W latach 1999-2004 kwota pożyczek przekazywanych jednostkom samorządu terytorialnego przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi wzrosła z 31 757,8 tys. zł do 103 316,3 tys. zł. W tym okresie wartość wsparcia dotacyjnego wzrosła z 10 532,4 tys. zł do 11 563,8 tys. zł. Zdecydowana większość pożyczek trafiała do gmin. Ich udział w strukturze pożyczek udzielonych jednostkom samorządu terytorialnego wahał się w tym okresie od 75,17 w 2004 r. do 85,53% w 1999 r. W populacji gmin największą grupą beneficjentów pożyczek są gminy wiejskie. Przypadało na nie od 31,61% (w 2001 r.) do 49,38% (w 2003 r.) wypłaconych pożyczek ogółem.

W analizowanym okresie zasadniczo wzrósł udział miast na prawach powiatów w puli pożyczek przekazanych jednostkom samorządu terytorialnego – z 13,84% w 1999 r. do 22,56% w 2004 r. Dużym wahaniom podlega natomiast udział środków otrzymywanych przez powiaty w całości pożyczek wypłacanych przez analizowany fundusz. Początkowo wynosił on zaledwie 0,63%. Wraz z 15-krotnym wzrostem wartości pożyczek przekazanych powiatom, ich udział w puli pożyczek przekazywanych jednostkom samorządu terytorialnego wzrósł w 2001 r. do 4,98%. W kolejnych latach spadał on jednak i w 2004 r. wyniósł już tylko 2,27%. Należy zauważyć, że w całym analizowanym okresie WFOŚiGW w Łodzi nie udzielał pożyczek samorządowi województwa.

Pożyczki otrzymywane z tego funduszu przez jednostki samorządu terytorialnego są w zasadniczej mierze przeznaczone na finansowanie działań w dziedzinie „ochrona wód i gospodarka wodna”. Podstawowym wyjątkiem w tej mierze są powiaty, które prawie całość pożyczonych środków przeznaczały na działania w dziedzinie „ochrona powietrza”. Poza tym w 2002 r. miasta na prawach powiatów przeznaczyły na cele ochrony powietrza więcej otrzymanych środków pożyczkowych niż na cele ochrony wód i gospodarki wodnej.

Konsekwencją przekazywania jednostkom samorządu terytorialnego pożyczek, spłat tych pożyczek oraz ich częściowych umorzeń było ukształtowanie się zobowiązań tych jednostek wobec WFOŚiGW w Łodzi. Wzrosły one w analizowanym okresie z 55 911,8 tys. zł na koniec 1999 r. do 158 262,8 tys. zł na koniec 2004 r. W strukturze zobowiązań według typów jednostek w całym analizowanym okresie

zdecydowanie dominują gminy, choć ich znaczenie zauważalnie maleje. Na koniec 1999 r. udział gmin w strukturze zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego wobec WFOŚiGW w Łodzi wyniósł 86,47%. Pięć lat później przedmiotowa relacja wynosiła 76,39%. Największa część zobowiązań gmin przypada na gminy wiejskie, a następnie na gminy miejskie. Zauważalny jest istotny wzrost udziału miast na prawach powiatów, a także powiatów w strukturze zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego z tytułu pożyczek udzielonych przez WFOŚiGW w Łodzi. Na koniec 1999 r. na te jednostki przypadało 13,24 oraz 0,29%, a pięć lat później odpowiednio 20,96 oraz 2,65% zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego z tytułu pożyczek udzielonych przez WFOŚiGW w Łodzi.

Jak już zauważono, szczególną trudnością jest określenie struktury podmiotowej zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego w Polsce, w szczególności w zakresie kategorii „kredyty i pożyczki”. W przypadku jednostek samorządu terytorialnego znajdujących się na terenie województwa łódzkiego przeprowadzone badania pozwalają określić strukturę zobowiązań poszczególnych typów jednostek według instrumentów z jednoczesnym wskazaniem udziału zadłużenia z tytułu pożyczek zaciągniętych w WFOŚiGW w całości zobowiązań tych jednostek.

Należy zauważyć, że jednostki samorządu terytorialnego z terenu województwa łódzkiego cechuje wyjątkowo wysoki udział zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek w strukturze zadłużenia brutto przed konsolidacją. Istotnie wyższy od średniej krajowej jest też w większości przypadków udział zobowiązań wymagalnych. Jednostki samorządu terytorialnego z terenu tego województwa niechętnie korzystają natomiast z emisji obligacji jako źródła finansowania potrzeb pożyczkowych.

Zadłużenie z tytułu pożyczek udzielonych przez WFOŚiGW w Łodzi jest istotnym elementem zakumulowanego zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego z tytułu kredytów i pożyczek. Udział tej pozycji zobowiązań spadał w latach 1999-2003 z 14,77 do 9,05%, jednak w ostatnim roku objętym badaniem wzrósł do 12,41% (tab. 1). Znaczenie preferencyjnych pożyczek udzielanych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi jest bardzo zróżnicowane w przekroju typów jednostek samorządu terytorialnego. Zdecydowanie największą i stale rosnącą rolę odgrywa w strukturze zobowiązań gmin. Udział pożyczek otrzymanych z WFOŚiGW w Łodzi w strukturze ich zadłużenia wzrósł z 18,97% na koniec 1999 r. do 25,71% na koniec 2004 r. Znaczenie pożyczek pochodzących z tego źródła jest jednak bardzo zróżnicowane w zależności od typu gminy. Odgrywają one największą rolę w strukturze zobowiązań gmin wiejskich, najmniejszą zaś w strukturze zobowiązań gmin miejskich. W pierwszym przypadku pożyczki zaciągnięte w WFOŚiGW w Łodzi stanowiły od 36,13% zobowiązań ogółem (na koniec 2004 r.) do 38,34% zobowiązań ogółem (na koniec 2000 r.). Udział zobowiązań z tytułu pożyczek zaciągniętych w tym funduszu w strukturze zadłużenia gmin miejskich wzrósł w analizowanym okresie z 8,48% na koniec 2000 r. do 18,90% cztery lata później. Udział zobowiązań z tytułu pożyczek

zaciągniętych w WFOŚiGW w Łodzi w strukturze zobowiązań gmin miejsko-wiejskich oscyluje między 20,03 (na koniec 2003 r.) a 29,44% (na koniec 2001 r.). Wysiłek inwestycyjny zazwyczaj słabszych ekonomicznie gmin wiejskich jest zatem bardzo mocno uzależniony od wsparcia funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Tabela 1. Udział pożyczek z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi w zadłużeniu jednostek samorządu terytorialnego województwa łódzkiego w latach 1999-2004 (w %)

Stan na 31.12	JST łącznie	Gminy ogółem	Gminy			Miasta na prawach powiatu	Powiaty
			miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie		
1999	14,77	18,97	b.d.	b.d.	b.d.	6,06	10,44
2000	13,26	19,84	8,48	28,40	38,34	4,43	7,65
2001	11,45	21,06	11,43	29,44	36,37	3,56	10,70
2002	9,87	21,93	12,55	28,09	37,51	2,71	6,04
2003	9,05	20,89	12,75	20,03	37,59	2,69	3,93
2004	12,41	25,71	18,90	24,19	36,13	5,22	3,83

b.d. – brak danych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi.

W latach 1999-2002 pożyczki udzielone przez WFOŚiGW w Łodzi stanowiły istotną część zobowiązań powiatów. W ostatnich dwóch latach objętych badaniem udział ten spadł jednak poniżej poziomu 4%. Pożyczki z WFOŚiGW w Łodzi odgrywają natomiast znaczącą rolę w strukturze długu miast na prawach powiatu. Ich udział w zobowiązaniach tych jednostek wahał się od 2,69% na koniec 2003 r. do 6,06% na koniec 1999 r.

5. Zakończenie

Polskie jednostki samorządu terytorialnego korzystają z przysługującego im prawa zaciągania zobowiązań, składających się na samorządowy dług publiczny, którego wartość w ostatnich latach znacznie wzrosła. Wykształciły się też zauważalne preferencje w zakresie instrumentów wykorzystywanych przez poszczególne rodzaje jednostek samorządu terytorialnego w procesach zarządzania ich zadłużeniem. Należy w szczególności wskazać wyjątkowo duży udział zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek w grupie gmin wiejskich, miejsko-wiejskich oraz w mieście stołecznym Warszawa. W przypadku dwóch pierwszych typów jednostek

można tłumaczyć to niskim poziomem jednostkowych potrzeb pożyczkowych, utrudniającym lub wręcz uniemożliwiającym przeprowadzanie emisji obligacji. W skali ogólnopolskiej dużych trudności nastręcza precyzyjne określenie podmiotowej struktury zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego.

Do niezwykle istotnych podmiotów udzielających pożyczek jednostkom samorządu terytorialnego należą wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Samorząd terytorialny jest ich podstawowym beneficjentem, a zdecydowana większość środków jest przekazywana w trybie udzielenia pożyczki. Analiza zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa łódzkiego ujawnia szczególne znaczenie tego kanału finansowania dla gmin wiejskich oraz miejsko-wiejskich. W przypadku pierwszej z tych kategorii jednostek udział zobowiązań wobec funduszu stale przekraczał w analizowanym okresie 35%, a w odniesieniu do gmin miejsko-wiejskich 20% zadłużenia ogółem. Rośnie także udział zobowiązań z tytułu pożyczek udzielonych przez ten fundusz w strukturze zobowiązań gmin miejskich. Pożyczki udzielone przez WFOŚiGW w Łodzi odgrywają natomiast mniejszą rolę w strukturze zadłużenia pozostałych typów jednostek samorządu terytorialnego.

Zdecydowana większość środków pozyskiwanych przez jednostki samorządu terytorialne poprzez pożyczki zaciągnięte w WFOŚiGW w Łodzi jest przeznaczona na realizację zadań proekologicznych w dziedzinie „ochrona wód i gospodarka wodna”, służąc nadrobieniu wieloletnich zaległości infrastrukturalnych w tym zakresie. Jedynie w przypadku powiatów dominującą rolę odgrywają inwestycje w dziale „ochrona powietrza”.

Literatura

- [1] Babczuk A., *Dług samorządowy w Polsce – doświadczenia i perspektyw*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej nr 1023, AE, Wrocław 2004.
- [2] *Informacja o gospodarowaniu środkami w wojewódzkich funduszach ochrony środowiska i gospodarki wodnej w 2002 r.*, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Warszawa 2003.
- [3] *Informacja o gospodarowaniu środkami w wojewódzkich funduszach ochrony środowiska i gospodarki wodnej w 2003 r.*, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Warszawa 2004.
- [4] *Informacja o gospodarowaniu środkami w wojewódzkich funduszach ochrony środowiska i gospodarki wodnej w 2004 r.*, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Warszawa 2005.
- [5] Ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (DzU z 1980 r. nr 3, poz. 6 z późn. zm.),
- [6] Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (DzU z 2001 r. nr 62, poz. 627 z późn. zm.).

MUNICIPAL DEBT IN VOIVODESHIP FUNDS FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT – CASE STUDY: THE REGION OF ŁÓDŹ

Summary

The subject of this article is the presentation of municipal debt in the Voivodeship Fund for Environmental Protection and Water Management in Łódź. Loans from this fund are especially important in financial management of rural municipalities and municipalities encompasses villages and small towns. Loans from this fund are 35% of rural municipalities debt and 20% of municipalities encompasses villages and small towns debt. Investments of these municipalities are strongly dependent on the Fund for Environmental Protection and Water Management.